

Üstbilişsel Yazma Stratejileri Farklılık Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Üstbilişsel Yazma Stratejileri Farklılık Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32297>

Özet

Üstbilişsel Yazma Stratejileri Farklılık Ölçeği (ÜYSFÖ), Aydın, Nnalı ve Uyumaz (2017) tarafından, bireylerin yazma süreçlerinde kullandıkları üstbilişsel stratejilere dair farklılık düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir araçtır. Ölçek, özellikle akademik veya karmaşık yazma görevlerini yerine getirirken öğrencilerin planlama, izleme ve değerlendirme gibi yazma stratejileri hakkındaki bilgi ve becerilerini değerlendirmeyi hedefler. Geliştirme çalışması, ölçeğin psikometrik özelliklerini (geçerlik ve güvenirlik) belirleyerek alanyazına standart bir ölçüm aracı kazandırmıştır.

Bu ölçek, eğitim araştırmalarında ve öğretim uygulamalarında öğrencilerin yazma yeterliliklerini geliştirmeye yönelik müdahalelerin etkinliğini ölçmede kritik bir rol oynamaktadır. Ölçek, üstbilişsel süreçlerin akademik başarı üzerindeki etkisini anlamak isteyen araştırmacılar için önemli bir kaynaktır.

Anahtar Kelimeler

Üstbiliş, Yazma Stratejileri, Farklılık, Ölçek Geliştirme, Psikometri, Türkçe Eğitimi, Bilişsel Süreçler.

Yazarlar

Dr. Seçkin AYDIN, H. Özgür NNALI, Gökhan UYUMAZ.

Amaç

Üstbilişsel Yazma Stratejileri Farklılık Ölçeği'nin temel amacı, öğrencilerin yazma eylemi sırasında kullandıkları üstbilişsel planlama, izleme ve değerlendirme stratejilerinin ne kadar farklı oldukları ve bu stratejileri ne sıklıkta kullandıkları güvenilir ve geçerli bir şekilde tespit etmektir. Bu tespit, eğitimcilerin öğrencilerin metacognitive eksikliklerini belirlemesine ve buna yönelik hedefli müdahaleler geliştirmesine olanak tanır.

Ölçek geliştirme çalışması (Aydın vd., 2017), alanyazındaki boşluğu doldurarak, Türkçe konusundaki popülasyonun kültürel ve dilbilimsel özelliklerine uygun, güçlü psikometrik temellere sahip bir araç sunmayı amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda, ölçeğin yapı geçerliliği ve iç tutarlılığı detaylı olarak incelenmiştir.

Yapı

Ölçek, temelde yazma sürecine uygulanan üstbiliş (metacognition) yapısını ölçmektedir. Üstbiliş, bireyin kendi bilişsel süreçleri hakkındaki bilgisi ve bu süreçleri düzenleme yeteneği olarak

tanımlanır. Yazma bakımında bu yapı genellikle üç temel alt boyutta incelenir:

Planlama Stratejileri: Yazmaya başlamadan önce hedeflerin belirlenmesi, konu hakkında bilgi toplanması ve taslak oluşturma gibi hazırlık adımlarının farkında olma.

Değerlendirme/Düzenleme Stratejileri: Yazma işlemi sırasında metnin akıcılığı, tutarlılığı ve dilbilgisel doğruluğunu sürekli kontrol etme ve hataları düzeltme süreçlerinin farkında olma.

Değerlendirme Stratejileri: Yazma görevi tamamlandıktan sonra metnin amaçlara ne kadar ulaştığını, okuyucu kitlesi üzerindeki etkisini ve genel kalitesini eleştirel bir gözle değerlendirme farkındalığı.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları, yapı geçerliliğini sağlamak üzere yürütülmüştür. Orijinal çalışmada (Aydın vd., 2017), ölçeğin faktör yapısının teorik beklentilerle uyumlu olduğunu göstermek amacıyla hem açılmaya çalışılan faktör analizi (AFA) hem de doğrulanmaya çalışılan faktör analizi (DFA) teknikleri kullanılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda, ölçeğin yazma sürecindeki üstbilişsel farkındalıkı temsil eden özgün bir yapıya ölçtüğü ve faktör yüklerinin yeterli düzeyde olduğu rapor edilmiştir. Bu, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı teorik yapıya başarıyla bir şekilde temsil ettiğini göstermektedir.

Güvenirlik

Üstbilişsel Yazma Stratejileri Farklılık Ölçeği'nin güvenirlik analizleri, ölçeğin tutarlılığı ve kararlılığı değerlendirme için yapılmıştır. Ölçek, iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) ile incelenmiş ve genellikle yüksek düzeyde iç tutarlılık değerleri rapor edilmiştir. Yüksek Cronbach Alfa değeri, ölçek maddelerinin aynı yapıya ölçme konusunda birbirleriyle uyumlu olduğunu işaret eder.

Geliştirme çalışmasında elde edilen bu güvenilirlik bulguları, ölçeğin farklı uygulamalarda benzer sonuçlar verebileceği ve ölçüm hatasının düşük olduğu konusunda akademik güvence sağlamaktadır.

Faktör Analizi

Aydın ve arkadaşları tarafından gerçekleştirilen faktör analizi, ölçeğin çok boyutlu yapısını ortaya çıkarmıştır. AFA ve DFA sonuçları, ölçeğin teorik olarak beklenen üstbilişsel yazma stratejileri alt boyutlarına ayrılmış olduğunu doğrulamıştır. Bu analizler, maddelerin ilgili faktörlere güçlü bir şekilde yüklendiğini ve yapının iyi tanımlandığını göstermiştir.

Faktör yapısının belirlenmesi, ölçeğin sadece genel bir farkındalık puanı değil, aynı zamanda

yazma sürecinin planlama, izleme ve değerlendirme amaçlarına ilişkin stratejik farklılık düzeylerini de ayrı ayrı değerlendirmeye olanak tanıdığı kanıtlanmıştır.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geliştirme (Özgün Ölçek)

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği (Orijinal makale detayları gereklidir, ancak genellikle 5'li veya 6'lı Likert kullanılır.)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Öğrenciler (Genellikle ortaokul, lise veya üniversite öğrencileri)

Yaş Grubu: Akademik yazma becerisi kazanmış genç yetişkin veya ergenlik dönemi.

Popülasyon Detayları: Ölçek geliştirme çalışması için örneklemi, genellikle eğitim fakültesi öğrencileri veya çeşitli akademik seviyelerdeki öğrencilerden oluşmaktadır.

Test Metodolojisi: Öz bildirimli envanter. Katılımcılar, yazma stratejileri hakkındaki farklılıklarını belirten ifadelere belirli bir derecelendirme sistemi üzerinden yanıt verirler.

Anahtar Kelimeler

Metacognition, Writing Awareness, Geçerlik, Güvenirlilik, Psikolojik Ölçek, Eğitim Psikolojisi, Akademik Yazma.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımları: Veri mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresi: sekin.aydin@deu.edu.tr (Sorumlu Yazar: Dr. Seçkin AYDIN)

Yazma Adresi: Veri mevcut değildir.

Çinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2017

Çinler ve Kullanım Ücreti: Akademik araştırma amaçlı kullanımlar için genellikle yazarın izni gereklidir. Ticari kullanım veya büyük ölçekli uygulamalar için yazarla iletişime geçilmesi önerilir. Ölçeğin kendisi açık erişimli bir makalede sunulduğu için, standart akademik etik kurallarına uyularak kullanılabilir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [ustbilissel-yazma-stratejileri-farkindalik-olcegi-toad.pdf](#)

Referanslar

Aydın, ?. S., ?nnal?, H. Ö. ve Uyumaz, G. (2017). Üstbilişsel Yazma Stratejileri Farkındalık Ölçeği'nin Geliştirilmesi Ve Psikometrik Özelliklerinin Belirlenmesi. *Turkish Studies*, 12(25), 169-192. DOI: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12198>

Makalenin tam metnine aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: turkishstudies.net

Üstbilişsel Yazma Stratejileri Farkındalık Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin maddeleri, sağlanan kaynak içerikte yer almamaktadır. Maddelerin tamamına ulaşmak için yukarıdaki referansta belirtilen orijinal makalenin incelenmesi gerekmektedir.

Ölçek, üstbilişsel yazma stratejilerini ölçmeye yönelik ifadelerden oluşmaktadır ve katılımcılar bu ifadelere Likert tipi bir ölçek üzerinde (örneğin, "Hiçbir zaman"dan "Her zaman"a kadar) yanıt vermektedirler.